2. Nykonenko, R. (2021). Direction is plastic in the Ukrainian theatrical mystery of the 20th century – the earth of the 21st century: author. ... cand. artists: 17.00.03. Kyiv National University of Culture and Art. Kyiv [in Ukrainian].
3. Miziak, V. (2018). Cultural studies of directorial practices in the drama theaters of Kharkiv of the other half of the XX – the earth of the XXI century: author. ... cand. master of Arts: 26.00.04. Kharkiv State Academy of Culture. Kharkiv [in Ukrainian].
4. Kuklynskaia, M. (2018). Opera and director's theater of the XXI century. Observatoriya kulturyi, 272–281 [in Russian].
5. Chepynoha, A. (2011). Effective intonation in the direction and skill of an actor in musical theater: autor. diss. ... cand. art critic.: 17.00.01. Russian Academy of Theater Arts. GITIS. Moskva [in Russian].

UDC 78.071.2+788
DOI 10.33287/222149

Бадалов Олег Павлович,
кандидат мистецтвознавства, викладач
кафедри «Теорія, історія і практика культури»
Чернігівської філії Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
тел. (068) 068 - 72 - 14
e-mail: oleg.p.badalov@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-2706-1458

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВО-МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЧЕРНІГІВЩИНИ (на прикладі духового оркестру залізничного полку)

Мета статті – вивчення особливостей розвитку військово-музичної культури Чернігівщини 1950–2020 рр. на прикладі діяльності військово-духового оркестру Чернігівського залізничного полку, формування підґрунтя подальших розвідок з питань військово-музичної культури Чернігівщини як вагомої складової національного музичного життя. **Методологія статті** ґрунтується на хронологічному, джерелознавчому, логіко-узагальнюючому та компаративному методах для вивчення історії розвитку військово-духового виконавства Чернігівщини у 1950–2020 рр., аналізу мемуаристики, періодичних джерел та наукових публікацій з обраної теми дослідження. **Наукова новизна публікації** полягає у проведеному вперше дослідженні діяльності духового оркестру Чернігівського залізничного полку як провідного представника військово-музичної

культури регіону. **Висновки.** Дослідження військово-музичної культури Чернігівщини на прикладі діяльності духового оркестру Чернігівського залізничного полку, що діє з 1950 р., дозволило виокремити чотири етапи розвитку: початковий (1950–1966), коли діяльність оркестру обмежувалася службовими функціями; етап стабільного розвитку (1967–1989), де оркестр заявив про себе як потужний мистецький колектив, здатний проводити повноцінну музичну діяльність; етап стагнації (1990–2003), обумовлений соціально-економічними та соціокультурними чинниками; етап відновлення і реалізації нових форм діяльності (2004 – теперішній час). На четвертому етапі оркестр реалізує концертно-презентаційну функцію представника військово-музичної культури Чернігівщини як в Україні, так і за її межами. Доведено, що за 70 років існування оркестру його діяльність тривала на тлі соціокультурних процесів у державі, а у теперішній час є наочним свідченням інтеграції військово-музичної культури Чернігівщини і України у європейський культурний простір.

Ключові слова: військова музика, духовий оркестр, диригент, концертно-презентаційна діяльність, культурний простір.

Бадалов Олег Павлович, кандидат искусствоведения, преподаватель кафедры «Теория, история и практика культуры» Черниговского филиала Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Становление и развитие военно-музыкальной культуры Черниговщины (на примере духового оркестра железнодорожного полка)

Цель статьи – изучение особенностей развития военно-музыкальной культуры Черниговщины 1950–2020 гг. на примере военно-духового оркестра Черниговского железнодорожного полка, формирование основы дальнейших исследований военно-музыкальной культуры Черниговщины как весомой составляющей национальной музыкальной жизни. **Методология статьи** основывается на хронологическом, источниковедческом, логико-обобщающем и компаративном методах для изучения истории развития военно-духового исполнительства Черниговщины 1950–2020 гг., анализа периодических источников, мемуаристики, научных публикаций по теме исследования. **Научная новизна** публикации заключается во впервые проведенном исследовании деятельности

духового оркестра Черниговского железнодорожного полка как ведущего представителя военно-музыкальной культуры региона. **Выводы.** Изучение военно-музыкальной культуры Черниговщины на примере оркестра Черниговского железнодорожного полка, действующего с 1950 г., позволило выделить четыре этапа в его развитии: начальный (1950–1966), когда деятельность оркестра ограничивалась служебными функциями; этап стабильного развития (1967–1989), на котором оркестр заявил о себе, как о творческом коллективе, осуществляющем полноценную музыкальную деятельность; этап стагнации (1990–2003), обусловленный социально-экономическими и социокультурными факторами; этап восстановления и реализации новых форм деятельности (2004 – настоящее время). На четвертом этапе оркестр реализует концертно-презентационную функцию представителя военно-музыкальной культуры Черниговщины как в Украине, так и за ее пределами. Доказано, что за 70 лет существования оркестра его деятельность осуществлялась на фоне социокультурных процессов в государстве, а в настоящее время является наглядным свидетельством интеграции военно-музыкальной культуры Черниговщины и Украины в европейское культурное пространство.

Ключевые слова: военная музыка, духовой оркестр, дирижер, концертно-презентационная деятельность, культурное пространство.

Badalov Oleg Pavlovich, Ph.D in Art Criticism, senior lecturer of the Department of «Theory, history and practice of culture» at the Chernihiv branch of the National academy of managerial staff of culture and arts

Formation and development of the military music culture of the chernihiv region (for example of Chernihiv railway regiment's brass band)

The purpose of the publication is to study the peculiarities of the development of the military music culture of Chernihiv region in 1950–2020 on the example of the military brass band of the Chernihiv Railway Regiment, the basis for further research on military brass culture an important component of national musical life. **The methodology** of the article is based on chronological, source-based, logical-generalizing and comparative methods for studying the history of Chernihiv military brass performance in 1950–2020, periodic analysis of sources, memoirs, academic papers on the chosen research topic. **The scientific novelty** of the publication lies in the first in the Ukrainian musicology study of the brass

band of the Chernihiv Railway Regiment as a leading representative of the military music culture of the region. **Conclusions.** The study of military-musical culture of Chernihiv region on the example of the orchestra of the Chernihiv Railway Regiment, which has been operating since 1950, allowed to distinguish four stages of its development: initial (1950–1966), when the orchestra's activity was limited to official functions; stage of stable development (1967–1989), where the orchestra established itself as a powerful artistic group capable of carrying out full-fledged musical activities; stage of stagnation (1990–2003) due to socio-economic and socio-cultural factors; stage of restoration and implementation of new forms of activity (2004 – for now). At the fourth stage, the orchestra realizes the concert-presentation function of the representative of the military- musical culture of Chernihiv region both in Ukraine and abroad. It is proved that for 70 years of the orchestra's existence its activity lasted against the background of socio-cultural processes in the country, and now is a clear evidence of the integration of military music culture of Chernihiv and Ukraine into the European cultural space.

The key words: military music, brass band, conductor, concert and presentation activities, cultural space.

Постановка проблеми. Однією з вагомих складових мистецького буття України є військово-духове виконавство, оновлення форм і змісту якого відбулося з відновленням державності України. З початку XXI ст. активізувалися музикознавчі та культурологічні дослідження військово-духової культури: висвітлено особливості розвитку військової музики Гетьманщини XVII–XVIII ст. [6], досліджено «еволюцію духового музичного мистецтва України як історичний процес» [3, 3], розглянуто сучасний стан військово-музичного виконавства та освіти [1; 14; 16]. На тлі праць, у яких військово-музична культура вивчається як загальнонаціональний феномен, унаочнюється фрагментарність вивчення регіональних особливостей її розвитку. З огляду на це, набуває значення дослідження військово-духової культури Чернігівщини, що має значні історичні традиції, вагомі мистецькі здобутки та активно розвивається у сучасному культурному просторі України, але досі не стала предметом наукового вивчення. Появу розвідок з цього питання ускладнює, зокрема, недоступність документальних матеріалів періоду майже усього XX ст. (радянська доба), що зберігаються за межами України в архівах Міністерства Оборони СРСР; відсутні

спогади учасників військово-духових оркестрів Чернігівщини, а ті, що представлені у регіональній періодичній пресі, мають фрагментарний характер й носять суб'єктивний характер. Автором статті здійснена спроба подолати ситуацію, що склалася, шляхом реконструкції життєтворчості провідних військових диригентів Чернігівщини XX ст. [2]. У ході дослідження було виявлено, що серед багатьох духових оркестрів, що діяли після закінчення Другої світової війни при військових гарнізонах Чернігівщини, єдиним діючим у теперішній час колективом є військово-духовий оркестр 8-го окремого Чернігівського навчального залізничного полку. Історія його функціонування протягом понад сімдесяти років достатньо повно віддзеркалює специфіку регіональної військово-музичної культури, що обумовило обрання цього оркестру для дослідження етапів становлення і розвитку військово-музичної культури Чернігівщини.

Актуальність теми дослідження обумовлена відсутністю в українському музикознавстві та культурології досліджень, присвячених історії становлення та розвитку як військово-духового оркестру 8-го окремого Чернігівського навчального залізничного полку, так і військово-музичної культури Чернігівщини у цілому.

Аналіз публікацій з обраної теми статті засвідчив відсутність фахових наукових праць, присвячених військово-духовому оркестру залізничного полку; творчість колективу висвітлювалась лише у рекламно-інформаційних, періодичних друкованих та електронних виданнях [4; 7; 8; 9; 11; 17].

Мета статті – вивчення особливостей розвитку військово-музичного мистецтва Чернігівщини 1950–2020 рр. на прикладі духового оркестру 8-го окремого Чернігівського навчального залізничного полку.

Об'єкт дослідження – музична культура Чернігівщини, а **предмет** – діяльність військово-духового оркестру залізничного полку.

Виклад основного матеріалу. Військово-духовий оркестр 8-го окремого Чернігівського навчального залізничного полку (далі – оркестр в/ч 92422) було утворено навесні 1950 р. Роботу по комплектації колективу, до якого увійшли тридцять музикантів, та керівництво ним у перші місяці діяльності було доручено кларнетисту, старшині оркестру Юхиму Федоровичу Туровському. Наприкінці року начальником оркестру було призначено військового музиканта

капітана Василя Івановича Ніколаєва. За час його керівництва у 1950–1953 рр. колектив виконував, переважно, службові задачі.

Функції репрезентанта військово-духового виконавства Чернігівщини та організатора культурно-дозвіллєвої діяльності оркестр залізничників почав реалізовувати з 1953 р. під керівництвом майора Петра Мусійовича Кривошеєнка – випускника військово-диригентського факультету Московської державної консерваторії ім. П.І. Чайковського. На конкурсах-оглядах штатних військових оркестрів Київського військового округу та інспекторських перевірках колектив під його орудою демонстрував достатній рівень оволодіння службово-стройовим репертуаром [11]. П. Кривошеєнко не оминав увагою учасників аматорської творчості полку: керував жіночим хором, забезпечував оркестровий супровід виступів солістів-вокалістів на численних концертах, що відбувалися у військовій частині.

Значної виконавської майстерності оркестр набув під орудою майора Віктора Петровича Філашинова, який очолював колектив у 1965–1969 рр. Він здобув освіту на факультеті оперно-симфонічного диригування Київської державної консерваторії ім. П.І. Чайковського (клас диригування професора М. Канерштейна), мав досвід керівництва оркестром військової школи молодших авіаспеціалістів Криворізького гарнізону. В. Філашинов ввів до репертуару оркестру залізничників твори академічної музики, завдяки чому оркестр отримав змогу розпочати виконавську діяльність за межами військової частини. Прикладом цього можна вважати концертну програму, представлену оркестром залізничників у березні 1966 р. у залі Чернігівської обласної філармонії, де прозвучали твори П.І. Чайковського: Урочиста увертюра «1812 рік», Італійське каприччіо, фінал Першого фортепіанного концерту (солістка – викладачка Чернігівського музичного училища І. Климова), Урочистий марш та ін. Того ж року оркестр залізничників на чолі з В. Філашиновим вдало виступив на конкурсі-огляді штатних військових оркестрів Київського військового округу [7, 22].

Етапом найвищого мистецького злету оркестру в/ч 92422, що по праву міг вважатися «професійно-творчим колективом, покликаним засобами музичного мистецтва сприяти політичному, військовому та культурному вихованню особового складу Збройних Сил СРСР» [15, 28–29], стали 1969–1989 рр., коли на його чолі стояв майор Валентин Олександрович Мязь. Випускник Московського інституту

військових диригентів (1955–1960), він отримав початковий досвід роботи з військовими духовими оркестрами гарнізонів Одеського та Прикарпатського військових округів [11]. Розпочавши роботу з оркестром в/ч 92422, В. Мязь продовжив справу свого попередника В. Філашинова зі збагачення репертуару творами академічної музики. До концертних програм колективу додалися «увертюра до опери «Тарас Бульба» М. Лисенка, симфонічна поема М. Мусоргського «Ніч на Лисій горі», Симфонія № 4 (IV ч.) Ф. Мендельсона, Симфонія № 5 (I ч.) П.І. Чайковського, Урочисто-героїчна увертюра пам'яті генерала Карбишева Г. Калинковича, Запорізький марш (аранжування С. Творуна) та ін. Така репертуарна спрямованість сприяла зростанню виконавської майстерності оркестру, що тричі приносило йому звання лауреата Першого ступеню окружних конкурсів штатних оркестрів Київського військового округу» [2, 196–197]. Таким чином, фаховий рівень оркестру відповідав загальним тенденціям розвитку тогочасної військово-духової культури.

Концертна діяльність оркестру залізничників у 1970–1980-хх рр. охоплювала населені пункти Чернігівщини, міста України, Білорусії, Росії, Казахстану. Одне з найдовших концертних турне колективу припало на 1982 р., коли протягом двох місяців оркестр виступав на Байкало-Амурській магістралі та містах Середньої Азії перед військовими залізничниками, які «постійно працювали на будівництві БАМу, залізничних ліній Курган – Караганда, Кокчетав – Кзил-Ту» [9].

У 1990-х рр. на тлі змін у політичному та соціокультурному просторі держави, коли вироблялися нові форми організації суспільного життя, йшло реформування армійських структур, виникали економічні кризи тощо, розвиток оркестру було уповільнено [10]. Підсилювала його стагнацію плинність керівних кадрів: начальниками оркестру були майор Володимир Григорович Дорофеєв (1989–1991), лейтенант Олександр Миколайович Власюк (1997–1999), майор Геннадій Миколайович Яковенко (2000–2004); протягом 1992–1996 рр. посада керівника була вакантна. Не сприяв утриманню фахового рівню оркестру той факт, що «упродовж 1991–1998 рр. в ЗС України склалась ситуація, коли у військових оркестрах відбувалась нехватка професійних музикантів, спеціалістів гри на інструментах оркестру» [13, 192].

На початку XXI ст. оркестр залізничників опинився під загрозою ліквідації у зв’язку з розформуванням залізничних військ України згідно державної програми реформування Збройних Сил України. Цей

процес унеможливив Указ Президента України № 46/2003 «Про передачу залізничних військ Збройних Сил України у підпорядкування Міністерству транспорту України» від 27 січня 2003 р. [12]. У 2004 р. залізничні війська було реформовано у Державну спеціальну службу транспорту (далі – ДССТ). Після згаданих реформ в/ч 92422 було переформовано у в/ч Т0500 – 8-й навчальний Чернігівський центр ДССТ.

Збереження духового оркестру як складової 8-го навчального Чернігівського центру ДССТ загострило питання відновлення його мистецьких потужностей, що було реалізовано з призначенням на посаду начальника оркестру у 2004 р. Миколи Валентиновича Смаля. Він закінчив Чернігівське музичне училище ім. Л. Ревуцького (1994–1998), де навчався у В. Мязя (диригування, читання партитур, інструментовка), від якого сприйняв традиції регіональної військово-музичної культури й який «порадив пов'язати долю саме з військовою музикою» [4]. Після строкової служби в армії М. Смаль здобув фах військового диригента на кафедрі музичного мистецтва Військового інституту Національного університету «Львівська політехніка» й отримав призначення на посаду начальника духового оркестру в/ч Т0500.

Формуючи уявлення про колектив, новопризначений керівник провів бесіду з особовим складом й виявив, що у попередній період репетиційна робота оркестру мала епізодичний характер, була відсутня діяльність з вдосконалення та розширення репертуару, до того ж, «колектив важко було назвати оркестром, там було лише 12 чоловік» [8].

Відновлення творчої форми оркестру, за згадкою М. Смаля, «справді було важким» й далося взнаки лише по прошесті п'яти років роботи [8]. За цей час було збільшено чисельність колективу до тридцяти оркестрантів, як за рахунок призовників з числа випускників відділу духових інструментів Чернігівського музичного училища ім. Л. Ревуцького, так і за рахунок контрактників (здебільшого – викладачів музичного училища); зазнав змін репертуар, до якого увійшли новітні твори українських композиторів; завдяки регулярним репетиціям й наполегливому самовдосконаленню оркестрантів колектив набув значної виконавської майстерності, що принесло йому у 2009 р. звання лауреата Всеукраїнського фестивалю-конкурсу духових оркестрів у Моршині, а у подальші роки – лауреатство на

Всеукраїнських фестивалях «Барвиста Україна» та «Сурми України» [7, 20].

Визнання за межами держави прийшло до оркестру у 2009 р., коли колектив здійснив гастрольне турне білоруськими містами (Мінськ, Жодино, Лапісі, Жлобин, Слуцьк, Мстиславль), з успіхом повторене у 2011 р. Здатність конкурувати з військово-духовими оркестрами країн Євросоюзу колектив довів на німецькому фестивалі «Berlin Tattoo» у 2012 р., у якому взяли участь військові оркестри з дев'яти країн Європи. М. Смалю було довірено «відкрити музичний фестиваль духової музики, а також керувати зведеним оркестром з колективів трьох країн: Швейцарії, Болгарії та України, що виконали симфонічну поему Ріхарда Штрауса "Так говорив Заратустра"» [17]. Окрім цього чернігівські музиканти виступили з сольною програмою з обробок національного фольклору та творів сучасних українських композиторів. Протягом другого десятиліття XXI ст. колектив з успіхом презентував національне військово-музичне мистецтво у Німеччині (2012, 2014, 2016, 2017), Франції (2016, 2017, 2019), Китаї (2017), Данії (2019). У виконанні оркестру звучали військові марші українських композиторів, твори світової академічної музики, попурі на теми сучасної популярної музики та ін.

На сьогоднішній день оркестр в/ч Т0500 представляє собою військово-музичний колектив, здатний виконувати комплекс завдань: церемоніали військової частини, представницькі функції Державної спеціальної служби транспорту, забезпечення навчальної роботи з оркестрантами строкової та контрактної служби, здійснення концертно-видовищної діяльності. Такий вектор розвитку чернігівського оркестру свідчить про його відповідність стандартам діяльності військово-духових оркестрів збройних сил Євросоюзу, що підтверджується аналізом діяльності військово-музичних служб Німеччини, Великої Британії, Франції, США (європейський контингент), що здійснив В. Газетов: «у збройних силах країн – членів НАТО компонентом, націленим на вирішення широкого спектру соціально-культурних задач, є військово-музичні служби» [5, 129].

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що у діяльності духового оркестру Чернігівського залізничного полку віддзеркалилася історія становлення і розвитку сучасної військово-музичної культури Чернігівщини. Можна виокремити чотири етапи розвитку оркестру. На етапі становлення (1950–1966) діяльність оркестру обмежувалася, переважно,

службовими функціями. На другому етапі (1967–1989) оркестр заявив про себе як потужний мистецький колектив, здатний проводити повноцінну музичну діяльність, представляти військово-духову культуру Чернігівщини у культурному просторі держави. Третій етап розвитку оркестру (1990–2003) характеризувався занепадом, обумовленим політичними та соціокультурними чинниками. З 2004 р. розпочався четвертий етап розвитку оркестру, що триває і досі. На цьому етапі колектив сягнув найвищого ступеню розвитку від часу початку діяльності. Відновлення мистецького потенціалу оркестру відбувалося під керівництвом полковника М. Смаля, який за час навчання у Чернігівському музичному училищі ім. Л. Ревуцького здобув вишкіл у В. Мязя – керівника оркестру залізничників часу його розквіту у радянський час (другий етап). Мистецькі настанови В. Мязя знайшли реалізацію у діяльності М. Смаля на етапі подолання явища стагнації у діяльності колективу. Подальший етап розвитку оркестру, що розпочався з другого десятиліття XXI ст., відповідає тенденціям буття військово-музичних колективів збройних сил НАТО. Підбиваючи підсумок, зазначимо, що за сімдесят років існування колективу його робота тривала на тлі соціокультурних процесів у державі й була позначена як злетами, так і стагнацією, а у теперішній час є наочним свідченням інтеграції військово-музичної культури Чернігівщини і України у європейський культурний простір.

Перспективи подальших досліджень визначеної проблематики можуть полягати у зборі та впорядкуванні відомостей про військово-духові оркестри Чернігівщини XVII ст. (Ніжинський та Чернігівський полки) та XVIII–XIX ст. (оркестри Резервного, Острозького, Переволочинського полків, Чернігівського пожежного товариства, охорони губернатора та ін.); необхідно здійснити узагальнення хронології виступів військових оркестрів у регіоні та за його межами з метою з'ясування впливу концертної діяльності на розвиток регіонального та національного культурного простору; потребують з'ясування особливості репетиційної роботи керівників регіональних військово-духових оркестрів XX ст.; значний культуротворчий потенціал має вивчення репертуару військово-духових оркестрів з подальшим його впорядкуванням у репертуарні збірки; окремого дослідження заслуговує творча діяльність колективу Військово-музичного центру Сухопутних військ Збройних Сил України, який діє з 2004 р. у складі солістів-вокалістів, балетної групи, струнного

квартету, квінтету дерев'яних духових інструментів, біг-бенду, брас-квінтету та духового оркестру.

Список використаних джерел і літератури:

1. Апатский В. История духового музыкально-исполнительского искусства. Київ: Задруга, 2010. 320 с.
2. Бадалов О. Життєтворчість військових диригентів у контексті формування музичного простору Чернігівщини. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*: Збірник наук. статей. Дніпро: ГРАНІ, 2021. Вип. 20 (1). С. 189–201.
3. Богданов В. Шляхи розвитку духового музичного мистецтва в Україні (від витоків до початку XX століття): автореф. дис. … д-ра мист. Київ, 2008. 32 с.
4. Бушай Н. Гордість міста – військовий оркестр. *Чернігівський тиждень*. № 6 (964). 2010. 16 лютого.
5. Газетов В. Концептуальные подходы развития военно-музыкальной культуры за рубежом. *Вестник МГУКИ*. Сентябрь–октябрь. № 5 (37). 2010. С. 128–134.
6. Горенко Л. Генеральна військова музика XVII–XVIII ст.: історія, структура та функційне призначення. *Сіверщина в історії України*. Київ–Глухів, 2014. В. 7. С. 107–113.
7. Зюрікова Н. Слави музичної будемо гідні. Чернігів: Десна. 2015. 34 с.
8. Карпюк Г. Культурна промоція війська: чому армійський оркестр – це серйозно і важливо [Ел. ресурс]. 2018. 17 грудня. Режим доступу: https://novynarnia.com/2018/12/17/kulturna-promotsiya-viyska-chomu-armiyskiy-orkestr-tse-seryoznovazhlivo (дата звернення 03.12.2020).
9. Кордик С. Наше військо. Елітний полк у Чернігові. *Сіверщина*. 19.03.2010.
10. Кузьмук О. Еволюція структури Збройних сил України (1991–2011 рр.). *Військово-науковий вісник Академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного*. 2011. В. 16. С. 47–63.
11. Малісов Н. Музики військової оркестр. Деснянська правда. 24.02.1970.
12. Про передачу залізничних військ Збройних Сил України у підпорядкування Міністерству транспорту України. Указ Президента України 46/2003 від 27.01.2003. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/46/2003#Text (дата звернення 05.12.2020).
13. Романовський Я. Проблеми становлення системи підготовки спеціалістів військово-оркестрової служби у Збройних силах України. *Вісник Нац. універ. «Львівська політехніка»*. 2008. № 612: Держава та армія. С. 190–195.
14. Сверлюк Я. Диригентсько-оркестрове виконавство в контексті суспільно-історичних традицій. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя*. В. 10. Рівне: Волинські обереги, 2018. С. 25–28.
15. Советская военная музыка: уч. пос. / П.И. Апостолов, А. И. Архангельский и др. Москва: Военно-оркестровая служба Мин. Обороны СССР, 1977. 427 с.
16. Хованець М. Спеціально-стройова підготовка військового диригента: навчально-методичний посібник. Львів: ЛВІ, 2005. 150 с.

17. Черниговский военный оркестр представил Украину на музыкальном фестивале Берлин-Тату. Режим доступу: http://novostiua.net/main/22876-chernigovskiy-voennyy-orkestr-predstavil-ukrainu (дата звернення 03.02.2021).

References:

1. Apatsky, V. (2010). History of wind music and performing arts. Kyiv: Zadruga [in Russian].
2. Badalov, O. (2021). Military conductors' life creativity in the context of formation of the musical space of Chernihiv region. Musicological Thought of Dnipropetrovsk region. Dnipro: GRANI, 20 (1), 189–201 [in Ukrainian].
3. Bogdanov, V. (2008). Ways of development of wind musical art in Ukraine (from the origins to the beginning of the 20th century): author's ref. dis. … Dr. of Art History. Kyiv [in Ukrainian].
4. Bushai, N. (2010). Pride of the city – a military band. Chernihiv week. № 6 (964) [in Ukrainian].
5. Gazetov, V. (2010). Conceptual approaches to the development of military music culture abroad. Vestnik MGUKI. September–October, 5 (37), 128–134 [in Russian].
6. Gorenko, L. (2014). General military music of the 17th–18th centuries: history, structure and functional purpose. Severshchyna in the history of Ukraine. Kyiv–Hlukhiv, 7, 107–113 [in Ukrainian].
7. Zurikova, N. (2015). We will be worthy of musical glory. Chernihiv: Desna [in Ukrainian].
8. Karpyuk, G. (2018). Cultural promotion of the army: why the army orchestra is serious and important. Newsroom: online edition. 17 December. Access mode: https://novynarnia.com/2018/12/17/kulturna-promotsiya-viyska-chomu-armiyskiy-orkestr-tse-seryozno (application date 03.12.2020) [in Ukrainian].
9. Kordyk, S. (2010). Our army. Elite regiment in Chernihiv-Sivershchyna. March, 19. [in Ukrainian].
10. Kuzmuk, O. (2011). Evolution of the structure of the Armed Forces of Ukraine (1991–2011). Military-Scientific Bulletin of the Hetman Petro Sagaidachny Academy of Land Forces, 16, 47–63 [in Ukrainian].
11. Malisov, N. (1970). Music military orchestra. Desnyanskaya Pravda. 1970. February, 24 [in Ukrainian].
12. On the transfer of the railway troops of the Armed Forces of Ukraine to the Ministry of Transport of Ukraine. Decree of the President of Ukraine 46/2003 of 27.01.2003. Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show (access date 05.12.2020) [in Ukrainian].
13. Romanovsky, J. (2008). Problems of formation of the system of training of specialists of military orchestra service in the Armed Forces of Ukraine. Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». № 612: State and Army, 190–195 [in Ukrainian].
14. Sverlyuk, J. (2018). Conducting and orchestral performance in the context of socio-historical traditions. History of formation and prospects of wind music development in

the context of national culture of Ukraine and abroad: Collection of scientific works, 10, 25–28 [in Ukrainian].
15. Soviet military music: a textbook. (1997). P.I. Apostolov etc. Moscow: Military Orchestra Service of the Ministry of Defense of the USSR [in Russian].
16. Khovanets, M. (2005). Special military training of a military conductor: teaching method. Lviv: LVI [in Ukrainian].
17. The Chernihiv Military Orchestra represented Ukraine at the Berlin Tattoo Music Festival. Access mode: http://novostiua.net/main/22876-chernigovskiy-voennyy-orkestr-predstavil-ukrainu-na-muzykalnom (access date 03.02.2021) [in Ukrainian].

UDC 788:378
DOI 10.33287/222150

Varakuta Maryna,
PhD in Arts, the Associate Professor,
Professor of the „History and Theory of Music" chair,
Dnipropetrovsk Music Academy named after Mikhail Glinka
tel. (097) 998 - 78 - 99
e-mail: amilomarina@i.ua
https://orcid.org/0000-0003-0863-8829

Berestovska Oleksandra,
Master's student of the Department of Orchestral Instruments
of the Dnipropetrovsk Music Academy named after Mikhail Glinka
tel. (050) 93 - 89 - 417
e-mail: alexandrab417@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-4736-5352

COMPOSITIONAL FEATURES OF THE PIECE „NUÉE ARDENTE" BY VINCENT DAVID

The main **purpose** of the article is to consider the individual compositional features of the work "Nuée Ardente" for saxophone and piano by French saxophonist and composer Vincent David. **Research methods** are formed on a theoretical basis, including methods of intonation, genre-style, holistic semantic analysis of musical composition, also performing and generalizing methods are used. Works by Vincent David are performed at international competitions, but the composer's work has not been the subject of research in scientific works yet, which determines **the relevance** of the topic. The compositional structure of the work "Nuée Ardente" considered in the article is aimed at understanding the formative